

SZAKMAI BESZÁMOLÓ A VILÁGHÁBORÚ EMLÉKEI 1914 – 1918. NÓGRÁDI KATONÁK A NAGY HÁBORÚBAN KIÁLLÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL

Pályázati azonosító: 204106/02205

A támogatott tevékenység megvalósításának szakmai vonatkozásai, tapasztalatai és a megvalósítás eredményességének elemzése

A Dornya Béla Múzeum 2017-ben csatlakozott a Nagy Háború centenáriumi megemlékezéséhez. 2017. október 24. – 2018. március 17. között volt látogatható a múzeum saját gyűjteményi anyagára alapozott nógrádi tematikájú első világháborús emlékkiállítás. A megvalósítás érdekében Felhívást tettünk közzé Nógrád megye közönségéhez, amit eljuttattunk a polgármesteri hivatalokba és az oktatási intézményekbe, hogy minél több családi ereklye közrebocsátásával járuljanak hozzá kiállításunk sikeréhez. A felhívásra beérkezett anyag jól egészítette ki kiállításunkat. Emellett a kiállítás megtekintése során újabb világháborús fényképek, dokumentumok kerültek elő a családi hagyatékokból.

Kiállításunkban kulcsfontosságú szerepet szántunk a címben is szereplő „emlék” szónak. A fotóalbum szinte teljességében megjelenített fényképanyaga mellett további emlékezést szolgáló tárgyak és gondolatok jelentek meg kiállításunkban. Frontot megjárt nógrádi katonák tárgyi emlékei és tábori levelezőlapokban megmaradt gondolatai. A katonák tábori postai levelezőlapokon üzentek szeretteiknek. Az egyszerű és színes levelezőlapok mellett a tiszthelyettesek, tisztek előszeretettel küldtek „harctéri emléket”, fényképet magukról, kisebb csapatjegyeikről.

A levelezőlapok és a fotóalbum a kiállított tárgyakkal együtt emberi üzenetek, amelyek a világháború történetének emlékeivé váltak.

Kiállításunk – lehetőség szerint – törekedett gyűjteményi anyagunk minél teljesebb, a modern technikát is igénybe vevő bemutatására. Ennek jegyében a kiállításban felhasználtuk a témához illő hanganyagokat. A múzeum gyűjteményében őrzött, és egyben a kiállításban kiállított tábori levelezőlapok tartalmával is megismerkedhetett a látogató, mégpedig úgy, hogy 4-5 levelezőlap eredeti szövegét hangrögzítéssel tettük hallhatóvá a kiállítóterben.

Kiállításunk bevezetéseképpen a történeti bevezető szöveg után nógrádi katonák tényleges katonai szolgálatára (sorkatonai szolgálat) utaló tárgy együttest mutattunk be az 1914-et megelőző évekből. A bevezető részben obsitlevél, lövész oklevél, szolgálati emléklap, tengerész emlékkendő, a losonci cs. és kir. 25. gyalogezred emléklapja, valamint a 25. gyalogezred egyik századának csoportképe jelentek meg.

Kiállításunk gerincét Haázer Nándor tüzér szakaszvezető tüzemester A világháború emléke 1914 – 1918 címmel ellátott fotóalbuma adta. „Zugsf. Haázer Nándor K.u.k Feldkanonen Regiment N.16. Batterie 1”, vagyis a 16. K.u.k tábori tüzérezred első ütegénél szolgált. Haázer 1914. július 30-tól, bevonulásától 1915. november 5-ig vezette frontnaplóját. Fontos megjegyezni, hogy a fotóalbum fényképeinek keletkezési ideje 1914-1918 közötti, míg a hadinapló 1915 végéig követi az eseményeket. Haázer Nándor eredeti fotóalbumát és hadinaplóját a kiállítóter előtti térben egy vitrinben helyeztük el. A vitrin felett egy 82 cm-es átmérőjű képernyőn a kiállított és egyéb képi és írott dokumentumokat láthattuk slide-show keretében.

Kiállításunk keretét adta a fotóalbumban található 42 nagyobb és 5 kisebb harctéri fénykép, A kiállító terem nyugati, déli, valamint keleti falszakasza mentén került bemutatásra a fotóalbum képanyaga. A falon 25 méter hosszán egy 80 cm magas, nátronpapírral burkolt bútorlap alapra kasíroztuk fel a 20 db 70x100 cm-es PVC tablót.

A fényképek megjelenítését egyfajta tematikának rendeltük alá. Eszerint voltak köztük a tábori életről, tüzérségi fegyverekről készült fotók, fotók a tűzvonalból, arc- és csoportképek Haázer ütegeből, valamint uralkodói (II. Vilmos német császár, valamint I./IV. Károly osztrák császár és magyar király) frontlátogatásokról készült fényképek. Az első megjelenített fotó, mellyel indul a fényképsorozat Haázer Nándor portréja. Mivel a fotóalbum dátumokat nem közöl, Haázer 1915-ig vezetett hadinaplója és Lenkey Lajos ezredtörténeti feldolgozása segítségével igyekeztünk a képeket összerakni.

A kiállítás ebben a részében négy vitrinben (egy-egy a nyugati és keleti falrész, kettő az északi falrész mentén) mutattuk be a Nagy Háború nagyrészt nógrádi vonatkozású tárgyi és dokumentációs emlékeit (Tárgyi frontemlékek, frontgyűrű, löveg hüvelyből készült dísz tárgyak, töltényből készült öngyújtó, világháborús képes levelezőlapok, kitüntetések, kitüntetési okmányok, fegyvernemi jelvények, tábori levelezőlapok). A vitrinek lábazatát homokzsák szerű installáció alkotta.

A kiállítás harmadik egységét a terem déli irányú beugró részében egy exteriőrt alakítottunk ki. A beugró rész felé a keleti falrészen két eredeti térkép volt látható, az egyik a keleti, a másik az olaszországi hadszíntér térképe. A két térkép külön érdekessége, hogy a múzeum névadójának, Dornyay Bélának a gyűjteményéből származnak.

Az exteriőrben egy katonai alakulat tábori életét jelenítettük meg, ahol a katonák ebédhez készülődnek, kártyáznak, tábori lapot olvasnak, levelet írnak. A beugró részt körülvevő három falrész nagyméretű fotónagyítások borították, melyek a következő jeleneteket mutatták be: tábori pihenőhely csajkából ebédelő katonákkal, tisztek tábori ebédje faasztalnál, egy tábori konyha. A területen két katonaláda állt, mely körbevett egy kecskelábú faasztalt. Az asztalon csajkák, kulacs, bajonett, tábori evőeszköz, zsebkés, valamint egy pakli magyar kártya. Mellette egy másik asztalnál további két katonaláda, mint ülőalkalmatosság, az asztalon tábori levelezőlapok, korabeli ceruza, tintaceruza: itt levelet írnak éppen. Az asztalon a „Palóc Baka”, a 25. losonci gyalogezred tábori újságjának egy száma hever. A falrészen korabeli trombitát és a 25. gyalogezred kenyértarisznáját helyeztük el.

Ebben az egységben mutattuk be az első világháború ún csukaszürke egyenruháját egy bábu segítségével.

A kiállítás hasznosulásának értékelése, a kiállításhoz kapcsolódó egyéb programok felsorolása, kiállításról készült fotódokumentáció

Látogatószám: 2401 fő. Jegybevétel. 86 010 Ft

A kiállításról 3 sajtóanyag jelent meg: egy beharangozó a nyitandó kiállításról, egy magáról a kiállítás megnyitásáról és egy a kiállítás bemutatásával. Egy negyedik sajtóanyag a kiállításhoz kapcsolódó egyik kiemelt program, a császári és királyi losonci 25. gyalogezred

emlékére tartott ünnepségről való tudósítás volt. A kiállításához kapcsolódott a Dornyay Béla Múzeum Baráti Körének őszi rendezvénye, amelyen a helyi salgótarjáni helyőrség két világháború közötti történetéről hangzott el előadás.

A múzeumpedagógiai program rövid ismertetése és a célkitűzések megvalósításának értékelése a célcsoportok szempontjából

„A világháború emléke 1914-1918. Nógrádi katonák a Nagy Háborúban” című időszak kiállításunkhoz kapcsolódóan igyekeztünk olyan, alapvetően az általános iskola felső tagozatát és középiskolai korosztályt megcélzó programokat és kiadványokat készíteni, melyek segítik a megvalósuló kiállításban való tájékozódást, ill. az iskolai tananyaghoz is kapcsolódó információkkal szolgálnak. A résztvevők élményszerű tudásra tehettek szert, amely arra ösztönözte őket, hogy az adott témában mélyebben is elmerüljenek, ezzel a célkitűzésünkkel is eleget téve a múzeum küldetésnyilatkozatában megfogalmazottaknak. A tervezett múzeumpedagógiai tevékenységek további célja volt a pályázathoz kapcsolódó kiállításunk népszerűsítése és látogatószámának növelése.

A kiállításához kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások elsődleges célközönsége az általános iskolai felső tagozatos és középiskolai korosztály. A formális oktatás keretében jól elérhetőek, szervezett módon tudtak a programokon részt venni. Az oktatási intézményekkel kialakított együttműködések keresztül kívántuk őket megszólítani és elérni.

A múzeumpedagógiai foglalkozásokat 2018. február végén tartottuk a kiállítótérben. A foglalkozások a kiállításban szereplő képi és írásos dokumentumokra valamint a bemutatott tárgyi anyagra épültek. A foglalkozások első harmada az ismeretközlést, valamint az interaktivitáson alapuló beszélgetéseket foglalta magában. Az óra további részében a megkapott ismeretek alapján, egyéni vagy csoportos formában különböző feladatokat választhattak a gyerekek mint pl. játékkártya tervezés, öltöztethető papírbabák készítése katonai szolgálathoz kötődő korhű női és férfi öltözékekkel, papír makett megalkotása a kiállításához szorosan kötődő témakörök szerint, valamint tank tervezése korabeli harcjárművek tanulmányozása után.

Résztvevők száma: 76 fő

A kiállításról készült fotódokumentáció

Hrúz Dénes és Hrúz Szabolcs első világháborús katonadalokat játszik a kiállításnyitón

Ravasz István alezredes hadtörténész muzeológus megnyitja a kiállítást

Haázer Nándor tüzér parolija, hadinaplója és fotóalbuma

Részlet a kiállításból a kis gránátvetővel

Részlet a kiállításból az egyenruhával

Balogh Zoltán, a kiállítás társrendezője tárlatvezetése a kiállításnyitón

Dr. Fodor Miklós Zoltán, a kiállítás társrendezője mutatja be a kiállítást a 25. gyalogezred tiszteletére tartott megemlékezésen

A kiállításról megjelent sajtóanyag

Katonás kiállítás nyílik a múzeumban

SALGÓTARJÁN Képkiallítás nyílik a salgótarjáni Dornay Béla Múzeumban „A világháború emléke 1914-1918 – Nógrádi katonák a Nagy Háborúban” címmel október 24-én, 11 órakor. Köszöntőt mond Dániel Zoltán, Salgótarján alpolgármestere, a tárlatot dr. Ravasz István alezredes, hadtörténész muzeológus nyitja meg. A rendezvényen közreműködik Rátfai Judit Emese előadóművész, valamint Hrúz Dénes és Hrúz Szabolcs, a Dűvő zenekar két tagja. A képeket jövő év márciusáig láthatják az érdeklődők. O. N.

Nógrád Megyei Hírlap 2017.október 20.

Kiállítás nyílt a világháborús centenáriuma alkalmából a Dornyay múzeumban

Katonák a Nagy Háborúban

SALGÓTARJÁN A világháborús emléke 1914-1918. Nőgrádi katonák a Nagy Háborúban" címmel nyílt időszaki kiállítás tegnap a Dornyay Béla Múzeumban. A tárlat az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, s Balogh Zoltán és dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

A megjelenteket Sňah Gabriella, az intézmény igazgatója köszöntötte, aki elmondta: 2014 óta Európa számos múzeuma megünnepli az első világháborús centenáriumát, amelyhez a helyi létesítmény is csatlakozott. Mindezek után Daniel Zoltán alpolgármester

hangsúlyozta, hogy a világháború Magyarország, Európa és az egész világ tragédiája volt. A közelébenben kénytelenek emberséget és a részét többféle módon is. Végezetül pedig dr. Ravicz István alezredes, hadtörténelmi múzeológus nyitotta meg a kiállítást.

Utóbbi történelmi áttekintéséről Ráttai Ernő kapitány előadóművész tolmácsolásában hallható versek színesítették. Hruz Dávid, illetve Hruz Szabolcs, a Nőgrádi Prima-díjas Döb Zsuzsanna tagjától világháborús katonadalok hangzottak az érdeklődők. A tárlatot 2018. március 17-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Archív felvételek is megtekinthetők a tárlat keretében

Nógrád Megyei Hírlap 2017.október 25.

Régi fényképek és fegyverek mesélnek a világháborúról

Mint arról korábban már beszámoltunk, a katonák emléke 1914-1918 - Nőgrádi katonák a Nagy Háborúban" címmel nyílt időszaki kiállítás a Dornyay Béla Múzeumban. Az az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg. A tárlat az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

Dr. Fodor Miklós

SALGÓTARJÁN A tárlat kiállításának keretében a múzeum vezetője, Gabriella Sňah, aki a tárlat kiállítását nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

A tárlat kiállítását a tárlat kiállításának keretében a múzeum vezetője, Gabriella Sňah, aki a tárlat kiállítását nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

Fotó: Nefelejcs Döb

A tárlat kiállítását a tárlat kiállításának keretében a múzeum vezetője, Gabriella Sňah, aki a tárlat kiállítását nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

Harcos emlékek a tárlaton
A tárlat kiállításának keretében a múzeum vezetője, Gabriella Sňah, aki a tárlat kiállítását nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

A tárlat kiállításának keretében a múzeum vezetője, Gabriella Sňah, aki a tárlat kiállítását nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy az első nagy világháborús centenáriumnak alkalmából jött létre, de Balogh Zoltán valamint dr. Fodor Miklós gyűjteményének köszönhetően tekinthető meg.

Nógrád Megyei Hírlap 2017.november 9.

A múzeumpedagógiai foglalkozások fotódokumentációja

Balogh Zoltán, a kiállítás társrendezője bemutatja a kiállítást a múzeumpedagógiai foglalkozás résztvevőinek

Tábori konyha készítése papírmakettből

Középiskolások a foglalkozáson

Tank készítése papírmakettből

Tábori kórház készítése papírmakettből

A múzeumpedagógiai foglalkozások résztvevői által elkészített papírmakettek: tábori konyha, tábori kórház, tank és harctéri jelenet

A világháború emlékei 1914 – 1918. Nógrádi katonák a Nagy Háborúban kiállításról készült ismertető elérési útvonala:

<http://dornyaymuzeum.hu/a-vilaghaboru-emleke-1914-1918-kiallitasismerteto/>

Balogh Zoltán

Balogh Zoltán

Fodor Miklós Zoltán

Fodor Miklós Zoltán